

Rients-Jan Lenes

Gedwongen door een financiering van twee euro per kilo melk heeft Rients-Jan Lenes al in januari een 'overzomerplan' opgesteld. Hij paste zijn financiering aan.

Aantal koeien:	156
Melkquotum:	1,2 miljoen kg
Melkproductie:	8107 4,23 3,60
Grondoppervlakte:	109 hectare

Rients-Jan Lenes

Meer gebruik Belgisch witblauw

Bedrijfsverzicht met rechts de uitbreiding van de ligboxenstal (met 168 ligplaatsen)

Rients-Jan Lenes: 'Bijfinancieren is ook een vorm van besparen'

Overzomeren met lage melkprijs

De zomermaanden zullen voor veel veehouders een moeilijke periode zijn wat betreft liquiditeit. Rients-Jan Lenes maakte daarop vooruitlopend een 'overzomerplan'. Hij koos voor een ton extra financiering in plaats van rood staan, reduceerde de aflossing en nam kleine maatregelen in de dagelijkse bedrijfsvoering.

tekst Florus Pellikaan

De geschiedenis van het melkveebedrijf van familie Lenes in het Friese Suawoude staat volledig in het teken van groei. Bovendien maakte vader Rients Lenes (68) twee zonen boer, ieder op een afzonderlijk bedrijf. Het zorgt ervoor dat Rients-Jan Lenes (31), die sinds tien jaar in maatschap met zijn vader boert, een flinke financiering heeft. 'We hebben de afgelopen jaren veel kansen gehad en die ook gegrepen. Dan kom je op een financiering van twee euro per kilogram melk. Is dat erg? Ik vind van niet, zolang je het maar rond kunt breien.' 'Wij zijn gewend om low budget te boeren', stelt Rients-Jan Lenes. 'Met onze financiering hebben we een kostprijs van richting de 30 eurocent per liter melk. Voor de komende zomermaanden verwachten we een melkprijs van 22 tot 23 eurocent. Naar aanleiding daarvan ben ik gaan rekenen en dan schrik je bij een quotum van 1,2 miljoen toch wel even.' Samen met Alfa Accountants stelde hij

vervolgens een overzomerplan op. Daarmee ging hij naar de bank. 'Vooruitkijken op de moeilijke periode die gaat komen en daar op inspelen is ook ondernemerschap.'

Vijftig hectare land gekocht

Tot 1999 boerde vader Rients tien jaar in maatschap met de broer van Rients-Jan, waarna de bedrijven zijn gesplitst. 'Op dat moment ben ik bij mijn vader in maatschap gekomen en hadden we hier 31 hectare land in eigendom, 25 hectare in erfpacht en 713.000 kilo melkquotum. Daarna zijn we behoorlijk snel gegroeid.' Tot 2002 heeft Lenes volop quotum gekocht. In 2001 en 2007 kochten vader en zoon bij elkaar ruim vijftig hectare land uit erfpacht en van de burens. In 2003 werd er een nieuw gedeelte voor 168 koeien aan de bestaande ligboxenstal gebouwd. Tussendoor kocht familie Lenes ook nog een huis voor Rients en werd het woonhuis bij de boerderij verbouwd.

'Met name bij de aankoop van de vijftig hectare land hebben we kansen gehad die we niet konden laten gaan. Dit jaar wilden we eigenlijk de maatschap ontbinden, maar dat hebben we voorlopig even op een laag pitje gezet', vertelt Rients-Jan Lenes.

'De laatste jaren zijn we in bedrijfsomvang doorgegroeid zonder quotum te kopen, maar door te leasen. Dat bracht in het quotumjaar 2007-2008 veel geld op door een melkprijs van vijftig cent. Vervolgens kregen we als gevolg van de fusie tussen Friesland Foods en Campina over de 3,5 ton geleased quotum 18.000 euro aan obligaties uitgekeerd. Dat was een mooie bonus.'

In het quotumjaar 2008-2009 wilde Lenes op voorhand dezelfde strategie uitvoeren, maar dat mislukte. Ze leasden in totaal 2,5 ton duur quotum bij en molken 60.000 kilogram over het quotum. 'Het succes van het jaar ervoor heeft ons nu om de kont geslagen. Toen de melkprijs afgelopen zomer fors begon te dalen, zagen we de bui al hangen. We zijn toen direct begonnen om de helft van de koeien met Belgisch witblauw te insemineren. Dit levert komende zomer extra geld op.' Ook verkocht Lenes in totaal vijftig koeien om te voorkomen dat hij te veel over het quotum molkt. 'Vanaf nu willen we per jaar bekijken of extra leasen zinvol is. We hebben vorig jaar alleen te enthousiast jongvee aangehouden, waardoor er deze zomer veertig vaarzen afkalven. Blijft de melkprijs 22 tot 23 eurocent en is er geen zicht op verbetering, dan verkopen we ze.'

Een ton extra financiering

In de berekening die Lenes in januari samen met de accountant maakte, werd duidelijk dat er in de zomermaanden een liquiditeitsprobleem zou optreden. Door een extreem herfstkalvende veestapel

Bijna alle koeien voeren 'vreemd' bloed in de aderen

staan er in de zomermaanden veel koeien droog en komt er weinig melkgeld binnen. Al het landwerk besteedt Lenes bovendien uit, waardoor de rekeningen daarvan in de zomermaanden binnenkomen. 'Als je dit aan ziet komen, kun je afwachten tot je flink rood staat en daarover 6,5 procent rente betalen. Of je wacht zelfs totdat je de kredietlimiet overschrijdt en je elf of twaalf procent rente moet betalen. In ons geval was daarom bijfinancieren tegen vier procent rente ook een manier van besparen.'

Vooruitlopend op de huidige ontwikkelingen vroeg Lenes daarom een ton extra financiering aan. Ook zette hij de aflossing in 2009 terug van de afgesproken 82.000 euro naar 35.000 euro. 'Wij kunnen niet zoals veel andere bedrijven de aanschaf van een trekker uitstellen of iets meer zelf doen omdat we geen eigen mechanisatie hebben. Doordat we weinig blik op het erf hebben staan en er veel geld in grond en gebouwen zit, is het voor ons wel makkelijker om de aflossing tijdelijk te reduceren.'

Lenes laat al zijn kuilgras in balen persen en heeft alleen een trekker om de pakken voor het voerhek te plaatsen. 'Hakselen en een paar grote bulden achter de stal beviel niet omdat we veel last hadden van broei. Nu voer ik vier kilo droge stof snijmais van soms vier soorten kuilgras bij elkaar en dat bevalt prima.'

De totale bewerkingskosten komen bij Lenes op 13,33 euro per 100 kilo meetmelk ten opzichte van gemiddeld 18,04 euro voor vergelijkbare bedrijven. 'Andere boeren kost het hierdoor 4,71 euro meer en dan moeten ze ook nog zelf op die trekker zitten', stelt Rients-Jan Lenes, die alle financiële cijfers binnen handbereik heeft. 'Ik hou er niet zo van om de voorgedraaide weg te bewandelen. Als de hele wereld zegt dat hakselen beter is dan pakken maken, vind ik het mooi om het tegendeel te bewijzen. Wij huren ook 100 hectare vogeltjesland voor totaal 2500 euro, terwijl velen er de neus voor

Al het gras gaat in vierkante balen

De koeien eten rechtstreeks uit de balen

ophalen. Het is voor ons plaatsingsruimte, waardoor we mest kunnen aanvoeren.'

Verse koe naar 6 kilo brok

De veestapel telt op dit moment 156 koeien en realiseert een 305 dagenproductie van 8107 kg melk met 4,23% vet en 3,60% eiwit. Bijna alle koeien voeren 'vreemd' bloed in de aderen. 'Begin 1980 had mijn vader wat jersey gebruikt en die koeien bleven bijzonder lang lopen. De Amerikaanse jerseykoeien zijn niet super, maar de laatste jaren gebruiken we jerseytieren uit Nieuw-Zeeland en dan ben je in een generatie zeker van vier procent eiwit.'

Naast jerseys gebruikt Lenes ook Duitse anglers en Zweeds roodbont. 'Ik ben fan van kruislingen, maar het moeten wel melkkoeien zijn en geen vleeskonden. Het voordeel van kruislingen is dat je ze, nu het financieel wat moeilijker is, ge-

makkelijk wat in krachtvoer kunt beperken. Vorig jaar voerden we de nieuwmelkte koeien negen kilo brok, nu moeten ze het met zes kilo doen.'

Rients-Jan Lenes onderkent de lage verkoopwaarde van jerseys. Er gaan wel kalfjes weg voor twintig of dertig euro, maar door het gebruik van wat Belgisch blauw lag vorig jaar de gemiddelde kalverprijs toch op 132 euro. Vergelijkbare bedrijven ontvingen gemiddeld 146 euro. 'Het probleem is eigenlijk meer de verkoop van melkkoeien; die brengen de helft minder op dan bij andere bedrijven. Wij compenseren dat door vijftien procent meer geboorten dankzij een tussenkalftijd van 373 dagen en acht procent minder kalversterfte. Hierdoor verkopen we twintig procent meer kalveren dan andere bedrijven.' Volgens Lenes zijn de kruisingskalveren veel vitaler en treden er minder problemen op rond of als gevolg van de geboorte.

Lenes weidt zijn koeien gedurende de zomerperiode dag en nacht en heeft een sobere manier van vee houden. De ligboxen zijn niet voorzien van een kunststofbedekking en op het beton ligt slechts een handje zaagsel. 'Zaagsel is bijna net zo duur als brok, waardoor ik diepstrooisel te veel vind kosten.'

In de toekomst wil Lenes groeien naar een omvang van 2,5 miljoen kilo melk, met twee vreemde arbeidskrachten. 'Technisch draaien we prima, waardoor we langjarig gemiddeld 20 eurocent beschikbaar hebben voor huur, afschrijving, rente en resultaat. Dat is dus geen probleem. We hebben alleen veel quotumkosten en renteverplichtingen. Daarom boeren we low budget en kijken we niet op een paar koeien. Daar hoort wel een manier van leven bij die niet iedereen aanspreekt. Je kunt natuurlijk niet op de laatste cent letten en zelf in een dikke Mercedes rijden.' |

Rick Hoksbergen: 'Wissel goedkoop geld niet in voor duur geld'

'Veel mensen zien op dit moment wel onder ogen dat met de huidige lage melkprijs en de rekeningen van kunstmest en loonwerk in het vooruitzicht, de liquiditeit een probleem kan worden', stelt Rick Hoksbergen, bedrijfskundig adviseur bij Alfa Accountants. 'Ons advies is om tijdig te reageren en te overleggen met de bank. De waarschuwing die we willen afgeven, is: wissel geen

goedkoop geld in voor duur geld. De jaarlijkse aflossing van je hypotheek voldoen met krediet uit rekening-courant kost veel geld vanwege een hoger rentepercentage. Zeker wanneer bedrijven de kredietlimiet ook nog overschrijden. Veehouders zien het courantkrediet als eigen geld, maar dat is het natuurlijk niet.' Hoksbergen stelt daarom dat het beter is de hypotheek te vergroten in plaats van meer krediet te gebruiken binnen rekening-courant. Wanneer de lage melkprijs tot augustus aanhoudt, kan volgens Hoksbergen tot vijftig procent van de bedrijven met dit probleem te maken krijgen.

In de huidige situatie ziet Hoksbergen ook een goede aanleiding om meerjarige bedrijfskeuzen nogmaals tegen het licht te houden. 'Heb ik niet te veel jongvee? Is zoveel mais verbouwen wel echt nodig? Kan ik niet beter voor weiden of zomerstalvoeding kiezen in plaats van

voor summerfeeding met veel duur eiwitkrachtvoer? Deze vragen staan aan de basis van je bedrijf en bepalen of het in balans is. Heroverwegen is daarom goed.'

Volgens Hoksbergen zijn het niet per definitie de zwaar gefinancierde bedrijven die nu in de problemen komen. 'Natuurlijk zitten deze bedrijven in de risicogroep, net als heel intensieve bedrijven die veel voer moeten aankopen. Bepalend is of je in staat bent om scherp te boeren.' Maatregelen als een duurdere brok inruilen voor een A-brok en de periodieke controle van de dierenarts uitstellen, ziet Hoksbergen slechts als een laatste redmiddel.

Faillissementen ziet Hoksbergen voorlopig niet optreden. 'Een bedrijf kan financieel aan de grond raken, maar met de huidige grond- en quotumprijzen is een faillissement met grote schulden niet te verwachten.'